

ja, strašilo

boris kulenović

*Ne moraš imati glavu
da znaš ko sam ja
Sasvim gavran
ipak sam ti
otac i ljubavnik
Učini sebe udovicom
učini mene svecem*

*Gaze po mom vrtu
jer sve što radim
radim gadno
i mislim*

*Želim te prepariranu
svake hladne noci
da vidim
u ormaru sa odelima*

*Kako da govorim
kada nemam usta
Pojele su ih
žabe i svici
Imam samo uniformu
vrlo svečanu
za venčanje*

*Posle pet karnevala
probudi me iz sna
letnjim rukama
sa devet prstiju
Deseti još čuvam
u stomaku ili
grlu
Blagosiljam tvoje
najionske vrapce
i tvoju radosnu glavu*

*Pogledaj, bezbrižan sam
po belom trbuhu
mi pada kiša
pokraj glave
mokra zuje
anđeli bogalji*

*U jutro, sivo ili žuto,
ja sam ceremonijal majstor
na pogrebu gnjilih cvetova
i limenih automobilskih školjki*

*Uzdihšem
Ja, Strašilo,
Građanin Strašilo*

*Ružnog, ružnog,
na odeljenju lepih kata
stoput obešenog,
dođi da vidiš,
iza rešetaka*

*U vlažno-plavi petak,
u jeftino jutro,
ispričaj mu priču
o srušenih sedamnaest
crkvenih tornjeva
gde zvone da se vrati*

*Bolestan sam od lepog
Noćas je bal priviđenje i
grlimo se na urušenim stepenicama
Grub i beo izgoreh
juče u požaru bioskopa
Zamislio sam i tebi
divnu smrt i najlepšu krunu*

jeresima, ili bar hermetičnim spisima u hebrejskoj sredini, medicinskim spisima u arapskoj sredini, i katarskobogumilskim spisima u hrišćanskoj sredini. Mislim da je to bilo veoma korisno za spisateljski posao, jer sve je to, naravno, bilo uvek pretekst, neka polazna platforma za elaboriranje književnog materijala, i sve je to bilo veoma podsticajno.

● U tom krvavom petogodišnjem radu na „Hazarskom rečniku“, koja je to slika dana bila najteža, koja ide uvis prema nebu, a morala je istovremeno da pusti korenje prema paklu?

– To je teško pitanje. Takav se dan verovatno nikada ne pamti. Čovek želi da zaboravi teške dane. Sećam se da sam imao problem kako da rešim pitanje lovaca na snove, da na neki način oni podrže princezu Ateh i da čitav taj, tako da ga nazovemo uslovno ironično-autentični sloj, hazarski sloj ovog rečnika dobije neku nosivost. To je bilo teško sve do trenutka kada sam došao na onu ideju da nije važan uspon, nije važan hod ka vrhuncu, nego je važno kako se vraćamo s vrhunca. Za razliku od tog mesta koje se otkrilo u jednom trenutku kao otkrovenje, vrlo mukotrpano i teško sam radio na formulisanoj ideji o Adamu Ruhaniju, odnosno o njegovom pandanu u hebrejskoj ili hrišćanskoj sredini. Međutim, i danas mi je jedno od ključnih mesta „Hazarskog rečnika“ i čitavog mog književnog posla ono mesto, upravo u odeljku o Adamu Ruhaniju, gde se govori o knjizi koja diše, o knjizi u kojoj naizmenično preovlađuju plime i oseke jedne i druge strane našeg bića, i tu se sada vraćamo na tu sliku drveta koja ide ka nebu i pušta korenje ka paklu.

Ništa ne niče pod staklenim zvonom. Nismo razgovarali o uzorima. Da li ste imali nekog pisca na umu?

– Što se pisaca tiče, koje sam voleo i koje sada volim, i koju su, verovatno, ostavili neki trag, to su naši pisci iz 17. i 18. veka. Na neki način bih mogao reći da sam za njih pisao, jer ja nisam mogao znati, u vreme dok je nastajao „Hazarski rečnik“ da će neko čitati tu knjigu i da će se nekome dopasti. Naprotiv, imao sam utisak da je to moja najhermetičnija knjiga, da niko živ neće hteti da je shvati. Što se tiče drugih pisaca, to je već opšte mesto današnje literature, to je svakako Borhes, pisac o kojem sam govorio u jednoj priči, kao piscu koji nam omogućuje da nadoknadimo avitaminozu, jer mislim da postoji intelektualna avitaminoza kao što postoji fiziološka avitaminoza. Osetite u jednom trenutku da vam treba nešto, da vam je neophodno da nadete nešto što bi nadoknadilo taj ne-

ne postignete to što želite, a onda naidete na dve – tri priče i vaš problem je rešen. Borhes je jedan takav pisac. Međutim, Borhes nije romansijer i eksplicitno je rekao da se tom tehnikom kojom se on bavi ne može napisati roman, jer ta tehnika nije primerena romanu. Tako sam ostao sam i u tom pogledu.

● Istoričar ste književnosti, profesor univerziteta, kritičar, pesnik... Koje biste savremene srpske pisce preporučili stranom čitaocu? Šta može a šta ne može da prođe u svetu?

– Mislim da je to teško pitanje. Mislim da bi Momčilo Nastasijević bio jedan od njih. Ne mogu da shvatim zašto Meša Selimović nije imao većeg uspeha u Francuskoj nego što je imao. Sa Crnjanskim je veoma složen problem, sa Crnjanskim je problem kako njegovu pesničku dimenziju preneti na strani jezik, pa gotovo i ne spada u pitanje kojim se bavimo. Sasvim dobro na stranom jeziku bi stajali i drugi. Ne bih voleo da govorim o svojoj generaciji, a mislim da imam pravo da pomenem Nemanju Mitrovića, kao proznog pisca koji savršeno ne bi ništa izgubio kad bi bio preveden. Treba reći da nas uvek iznenaduje šta može i šta ne može da prođe u svetu, kao što nas, uostalom, iznenaduje šta može i šta ne može kod nas. Zašto je to tako i zašto nije drugačije? To je veliko pitanje! U svakom slučaju, moderna literatura o književnosti, o problemu romana, o krizi romana, ona nas upozorava na to da postoje moćni mehanizmi izvan književnosti koji uspevaju da nametnu jedan trend, jedno delo, a da ostave u senci brojna druga, možda isto tako dobra, ili čak bolja dela. Živimo u situaciji, a mislim da ona nije privilegija samo našeg vremena, mislim da se isto događalo i ranije, živimo u situaciji kada svet, doista, nije u stanju da konzumira sve ono što je vredno i dobro u oblasti kulture. Znači, dolazimo do formule koja je paradoksalna, ali koja je, po mom osećanju, veoma tačna, uvek suviše izuzetno vrednih stvari, dragocenih stvari, a nikad dovoljno običnih, banalnih. Uvek nam je suviše dobrih knjiga, uspešnijih muzičkih ostvarenja, sjajnih slika, a nikad dovoljno cipela, hleba, igara, onog što se svakodneвно troši. Mislim da ta granica prolazi kroz književno stvaranje, i možemo reći: nikad nam nije dovoljno prosečnih književnih ostvarenja kojima možemo da ložimo svoje književne peći, a uvek ima više vrhunskih književnih ostvarenja no što smo u stanju da konzumiramo. Pogledajte koliko će vrhunskih dela književnih ostati nepročitano, koliko dela koja su dosegla zvezde nećemo pročitati pre nego što odemo sa ovoga sveta, mi, i naša generacija. Možda je dobro što je tako.

doatak u protoku intelektualnih materija, i onda tražite, kao koza koja liže zidove, ne bi li našla malo maltera zamešanog sa solju, pa da nadoknadi nedostatak soli u organizmu, tako vi tražite šta ćete pročitati. Možete čitati stotine i stotine knjiga a da